ЗОРЯ ГАЛИЦКА.

Ч. 102.

ЛЬВОВЪ СУБОТА. ДНЯ 10/22 Студня 1849.

Выходитъ що Середы и Суботы. Цѣна для одбирающихъ въ Редакціи: четверть-рочна 1 рень. 15 кр. ср.; пôврочна 2 рень. 30 кр. ср.; черезъ почты: четверть-рочна 1 рень. 35 кр. ср.; пôврочна 3 рень. 10 кр. срб.

Львôвъ 9/21. Стȣдня. Не давними часами рознесена зôстала по Львовѣ поголоска, що правительство наȣкȣ рȣского ꙗзыка въ оучилищахъ восточнои части Галичины оу-хилити аво принаймѣй розпорядати возна-мѣрило, абы наȣка рȣского ꙗзыка на бȣдȣ-щинȣ не бȣла бôльше предметомъ всѣхъ оу-ченниковъ обовязȣющимъ. Тая поголоска ще и до нынѣ оутримȣеся тȣтка хотай значно оуже на силѣ оупала, але натомѣсть рознеслася оуже по селахъ, ба оуже наветь поя-ви ася ажъ въ чеськихъ писмахъ повремен-ныхъ. Же кождый розȣмный съ теперѣшними законами державы австрійскои бодай троха обзнакомленый, не може такôй поголосцѣ вѣрити, не потребȣемо додавати, бо истин-но, если ю пȣстая голова въ свѣтъ пȣстила, то треба не мати оуже цѣлкомъ жаднои го-ловы, абы ей можь оувѣрити. Здаеся, що повстала зъ перекрȣчена міністеріяльного роз-порядженя взглядомъ предподавана догмати-ки на богословію для рȣскихъ слȣшателей, а хотай такъ дȣже до правды не есть подôбна, однакожъ взглядомъ рȣского ꙗзыка во обще оувѣрена зôстала. Молодѣжъ принаймѣй въ тȣтейшихъ оучилищахъ, которôй рȣскій ꙗзыкъ ще не мôгъ до смакȣ припасти, тѣшилася, ожи-дала нетерпеливо тои хвилѣ, коли ей тое змыслене міністеріяльное розпорядженье бȣде оголошене, що нимъ рȣскій ꙗзыкъ выключȣе-ся зô школъ. Декотріи выносовȣвали собѣ наветь оуже дальшіи слѣдствія: що рȣскій ꙗзыкъ тымъ самымъ не бȣде мавъ приступȣ анѣ до сȣдôвъ, анѣ до оурядôвъ; оуже намъ наветь свои сочȣвствія оказȣвали; жаловали насъ, що мы завелися... Но все тое надаремно и безъ потре-бы, и жаль намъ, же имъ наветь за сочȣвствіе такъ ꙗкбы припадало, подяковати не мо-жемъ. Но абы бодай трохи ôдвдячитися за тое сочȣвствіе братерское, най намъ вôльно бȣде тôй пȣщенôй поголосцѣ слѣдȣющій истин-ный слȣчай противопоставити. Въ Пере-мышльскôмъ Гімназіȣмъ тамтого года оденъ оученникъ наименшои не мамъ охоты до наȣ-ки рȣского ꙗзыка, — ба зъ природженои пань-скости терпѣвъ наветь ôдразȣ до тои „хлоп-скои мовы.“ Не дивно, що на опустѣ зъ рȣ-ского ꙗзыка злȣю достававъ классȣ и не мôгъ до вышшои классы бȣти пȣщенымъ. Отецъ того молодця оудавъ ся до Міністерства просвѣ-щенія съ просьбою, абы безъ взглядȣ на рȣ-скій ꙗзыкъ — ꙗко цѣлкомъ непотребный для его сына — мôгъ до вышшои классы постȣ-пити. На тое той господинъ отримавъ ôдъ

Высокого Міністерства рѣшеніе: „що Правительство твердо постановило рꙋскій народъ, ꙗко большость жителей Галичины становлящій въ придовго и несправедливо тамованомъ розвитю его мовы и народности хоронити; що его мова мае званіе въ мѣрꙋ постꙋпꙋ словесности бꙋти мовою предподавана предметовъ на Гімназіюмъ Перемышльскомъ и що про тое жаденъ оученикъ до вышшои клясы постꙋпити не може, если ся потребнымъ поспѣхомъ и въ томъ ꙗзыцѣ выказати не може.“

— Мило намъ вспомнꙋти, ꙗкъ Магістратъ здѣшный ревно ся займае тымъ, дабы нꙋждꙋ истинно оубогихъ жителей Львова по можности оулегшити. Такъ наимивъ въ домꙋ Калленбаха обширніи комнаты, которіи добре опалени, сꙋть прибѣжищемъ для не маючихъ инного охороненія передъ острими морозами. Тойже Магістратъ мимо инныхъ многихъ людолюбивыхъ дѣланій оубогой клясѣ народа еще тымъ великꙋ робитъ прислꙋгꙋ, же продае дерево вязанками сорозмѣрно съ теперѣшно въ дорожневъ задꙋже малꙋ цѣнꙋ, т. е. по 4 кр. срб.

— Вѣдень 10 Стꙋдня; Найвысшимъ розпоряженіемъ зъ дня 8 с. м. дарована зостала всѣмъ тымъ, которіи за перекроченія політичніи на рокъ оувязненними бꙋти мали, и половинꙋ тои кары одсидѣли а оказали ся годнними высокои благодати, дальшꙋю карꙋ.

— Въ Москвѣ вышли тими днями два знаменитіи дѣла. Первое вышовше по царскомꙋ розказꙋ мае заголовіе: „Древности россійского Государства“. Два первіи оддѣлы содержаютъ 150 образцѣвъ, которіи найлѣпшимъ сꙋть свѣдѣтелствомъ о великомъ постꙋпѣ штꙋки малярской въ Россіи. Малари Солнцовъ и Дрегеръ жертвовали къ тойто цѣли свои трꙋды. Дрꙋгое дѣло: „Рꙋская старина въ памятникахъ церковного и гражданьского зодчества“ издана Г. Мартиновомъ; текстъ къ немꙋ пише знаный московскій археольогъ Снегиревъ.

Часописъ Россійская що разъ болше подноситъ ся. Выходитъ тамъ нынѣ 156 вѣстниковъ и часописей; 110 въ рꙋскомъ, 30 въ нѣмецкомъ, 6 въ францꙋзкомъ, 3 въ англьскомъ, 3 въ лотишскомъ, 1 въ польскомъ а 1 въ италіяньскомъ ꙗзыцѣ. Но до того не причисляемъ еще королевство Польское и Финляндію. (Нар. Нов.)

Громада Глѣбовъ зобовязало ся на оучрежденіе тривіальной школы давати щорочне готовыхъ 100 ЗР. ср. и 6 корцовъ и 3 гарцовъ пшеницы, 6 корцовъ и 3 гарцовъ жита, 5 корцовъ и 3 гарцовъ ячменя, 6 корцовъ и 3 гарцовъ гречки, а кромѣ того еще зобовязали ся тамочный парохъ Леонъ Саваньскій давати щорочне 10 ЗР ср.; и тамочніи пропинаторы Яковъ Гарльфенкель, Лайбъ Вайсбродъ, Борꙋхъ Сасъ, Хаимъ Росманъ, Гершъ Фолешъ и Мендель Брандесъ щорочне 8 ЗР. ср.

Громада Залꙋче надъ Черемошомъ призначила на оучрежденіе тривіальной школы щорочне готовыхъ 20 ЗР. ср. и 37 1/2 корцовъ твердого збожа, такожъ доходъ зъ двохъ облігацій выносящій щорочне 5 ЗР. 26 2/3 кр. ср. Такожъ тамочный дѣдичь зобовязався щорочне давати по 18 ЗР. ср.

На оучрежденіе тривіальной школы въ Калагаровцѣ зъобовязали ся громады Волица и Калагаровка щорочне 100 ЗР. ср. и 15 корцовъ твердого збожа; Калагаровецкій гр. к. парохъ Феодоръ Моисеовичь освѣдчивъ, же черезъ время его оурядованя свого тамже бꙋде давати щорочне 6 ЗР. ср. тамочный зарядникъ добръ Каетанъ Войцеховскій черезъ время его тамъ перебꙋванія 4 ЗР. ср. и оденъ корецъ збожа; доминикальный економъ зъ Волици Иванъ Немѣнтовскій черезъ время его перебꙋванія въ Волици 4 ЗР. и 2 корцѣ збожа щорочне; тамочный житель старозаконный Гершъ Клайнеръ жертвовавъ важнымъ на оденъ рокъ докꙋментомъ 5 ЗР. ср.

Громада Слобода въ обрѣзѣ Тернопольскомъ зъобовязала ся на оучрежденіе школы трівіальной давати щорочне 100 зр. ср. и 26 корцôвъ и 20 гарцôвъ твердого збôжа, такожъ и 7 копъ и 31 околотôвъ соломы на опалъ школы. Кромѣ того зъобовязала ся тая громада на рôкъ будущій выставити будинокъ на школу, а затимчасомъ наняти для ней обиталище. Тамочный гр. к. парохъ Міхаилъ Барусевичь зъобязоватся давати черезъ время свого тамъ оурядованя щорочне по 5 ЗР. ср., а тамочный арендаръ пропінаціи Маркусъ Фрайндъ старозаконный черезъ время свого тамъ перебуванія щорочне по 3 ЗР. ср. для тоиже школы.

Понеже тіи складки суть достаточніи до оучрежденія добрыхъ трівіальныхъ школъ, съ подякою высокодушнымъ людолюбцямъ за ихъ жертвы яко примѣръ наслѣдованя гôдный подаеся до общои вѣдомости. Газ. Львов.

Зъ Буковины доносятъ, же на молдавской границѣ розбои що разъ то бôльше ся взмагаютъ. Розбôйники тіи суть то по найбôльшой части пограничніи Румуни та Цыгани. Послѣ донесеня камерального доминіума зъ Гурагумора переховуе ся тая опришеская толпа пôдъ доводительствомъ Андрея Паленчука коло Кібльо на Волощинѣ.

Вѣдень. Министерство опредѣлило 200 дукатôвъ въ надгороду за найлѣпшу книжку о земледѣльствѣ, котора то книжка мала бы заведена бути въ оупотребленье школъ сельскихъ. Дѣло се мае розделене бути на три части, и мае въ 1. части обнимати начерки о общихъ господарскихъ засадахъ, и о тôмъ, въ якимъ отношенію стоитъ господарство къ политической оуставѣ и въ правничой засадѣ; 2. часть побчати мае о практическомъ господарствѣ, а 3. часть о особныхъ господарства ôддѣлахъ съ отношеніемъ на поединчіи краи. Тая книга мае бути до 1го Студня 1850 р. выготовлена, и може бути написана въ языцѣ нѣмецкôмъ, або слованьскôмъ, въ мадярскôмъ або италіяньскôмъ.

Нар. Нов.

Лигуріанскій (езуицкій) костелъ въ Вѣдню призначило правительство на славянскую церковъ. За органистого обрано въ церковной музицѣ заслуженого І. Ф. Клосса. Первая служба Божа въ тôй церквѣ ôдправилася дня 2. с. м.

О состоянію народôвъ въ Оугорщинѣ що до вѣроисповѣданій и школъ пише ВФБ. слѣдующее: Три миліоны Мадярôвъ есть римско-католического, надъ два миліоны въ Оугорщинѣ и Семоградѣ реформованого, въ Семоградѣ есть 44000 Социніанôвъ або Оунитарêвъ и кôлька тысящей гр. кат вѣроисповѣданія. Нѣмцѣ въ Оугорщинѣ суть по найбôльшой части римск. кат., а майже лишь 394,600 аугсбурского а 10650 гельветского вѣроисповѣданія. Хорваты суть въ двохъ третинахъ римско а въ едной третинѣ гр. кат. вѣроисповѣданія. Сербы суть всѣ греческого, а Русини греческо-католического вѣроисповѣданія. Славонцѣ суть по части римско-, по части греч. кат.-, а Словаки римско-кат. вѣроисповѣданія. Нѣмцѣ маютъ по найбôльшой части добріи школы, такъ, же кождый селянинъ оумѣе читати, писати и раховати. По Нѣмцьохъ наступаютъ Словаки. Оу Хорватôвъ и Мадярôвъ здало бы ся троха бôльше народныхъ школъ. Сербы, Русини и Румуни стоятъ що до школь на найнизшôмъ степени. Въ Семоградѣ оучатъ ся дѣти меже 1628 народными школами въ 962 въ мадярской, въ 355 въ нѣмецкой, въ 298 въ румунской а въ 13 въ розличныхъ иннихъ мовахъ.

Рѣчь оуваги гôдна, же ческое повременное писмо „Народни Новины" въ пôдъ заголовьемъ „Полаки и Русини" доноситъ о справункахъ чисто польскихъ; такъ читалисьмо пôдъ тымъ заголовьемъ донесенья зъ Вѣдння о выходствѣ польскôмъ, такъ

нынѣ читаемо въ нимъ артикулъ вынятый зъ польского письма „Часъ" якъ слѣдуетъ:

„Зъ Парижа дня 2го Грудня. Явное гоненіе Поляковъ зо стороны раду уже теперъ надустало, но за тое уживаютъ Баденьщане, Италіяне, и Гішпани свободно гостинности Французкои. Полякамъ гоненнимъ вторкъ выразно было заказано обходити торжественно нарочитый день движенія Листопадового, и сливы ся тому были противили, цѣла еміграція польска мусѣлабы была Францію опустити."

„Теперь абы вамъ донести о тимъ памятнимъ дни, мушу вамъ описати способъ, якъ есьмо его обходили. По звычаю зъ початку принятомъ, по обичаю батьковъ нашихъ розпочалисьмо день возваньемъ о милость и милосердіе Божое надъ нами. Костелъ de l'Assomption (Успенія П. Б.) наповненый бувъ убогими нашими братьми, сестрами и дѣтьми въ мундуркахъ. Свящ. Гнѣвъ правивъ службу Божу, и съ челами къ земли склоненними, а съ серцами къ небесамъ вознесенними старцѣ и дѣти на колѣнахъ взывали покровы небесъ. По службѣ Божой и одспѣваной литаніи свящ. Кайсьевичь вступивъ на казательницу и розпочавъ бесѣду тими словы: „Patres nostri peccaverunt! (батьки наши согрѣшили) и слѣдствіе грѣховъ батьковъ перенеслося на насъ и батьчину нашу. Еміграція, безбожна еміграція" мовивъ дальше, „мѣсто абы боронила св. религію зневаженну въ Папѣ Римскомъ, мѣсто абы боронила вольность выдертую народамъ слованьскимъ одъ Мадяровъ, мѣсто абы боронила католицизмъ гоненый въ Нѣмеччинѣ, кинула ся въ ряди безбожныхъ Италіяновъ, гордыхъ Мадяровъ и еретиковъ нѣмецкихъ. Еміграція уже не узритъ Польщу; не одержитъ свою батьчину." Тіи последніи слова возбудили гнѣвъ до найвысшого степене. Крыкъ: „Вонъ съ Езуитою! вонъ съ проповѣдникомъ!" заглушивъ со всѣмъ бесѣдующого, — декотріи повставшіи не лишь словами, але и кулаками грозили священникови, инніи же впавши на колѣна бачи ся противили ся первымъ."

„Наконецъ по повгодинной замѣшцѣ воскликнули декотріи смѣлѣйшіи: „Живе Богъ! Живе Польща! Лишь згинутъ Езуити, а мы опустимо на завше тое святое мѣсце, въ которомъ одинъ выродный Полякъ, одинъ езуита одваживъ ся явно зъ казательницы взывати клятву на всю еміграцію Польску. Потомже маіоръ Боскій, а за нимъ много инныхъ воскликнули: Да живутъ Италіяни! Да живутъ Угры! Да живутъ Нѣмцѣ! и вышли зъ костела. Священникъ Кайсьевичь зневаженый мусѣвъ уступити зъ казательницы, и костелъ зачинено. На щастье при тихъ одправахъ не было Французовъ, лише одъ початку ажъ до конца было много Нѣмцѣвъ, Италіяновъ, Гішпановъ, Мадяровъ и Россіяновъ. Не до мене то належитъ, кого судити, а кому справедливость признати. Зубдивъ вамъ проповѣдника, але не помину бувымъ и тыхъ, которіи зневажали домъ Божій."

„По службѣ Божой было засѣданіе товариства литерацкого польского подъ предсѣдательствомъ Князя Чарторыйского и товариства народного наукъ, искуства и рукодѣльства, въ которомъ цѣнено и указовано розличніи праци въ заводѣ словесности, искуства и рукодѣльства."

Складки на будову для стрѣльцѣвъ руськихъ:

Г. Геровскій Крилошанъ .	1 зр. — кр. ср.
Громада Шешоры, Прокура и свящ. Блонскій . .	— — 38 — —
Разомъ . .	1 зр. 38 кр. ср.

Выдаватель и одповѣдательный Редакторъ А. ПАВЕНЦКІЙ. Типомъ М. Порембы.